

Forum

Vrijspraak in Heikruismoorden brengt geen gerechtigheid

Nu de mediaheisa rond de Heikruismoorden wat gaan liggen is, willen we in alle sereniteit over de vrijspraak van de twee hoofdverdachten reflecteren. Nog even in het kort de feiten zoals we die uit de media konden vernemen: * Een jonge tiener wordt binnen een vertrouwensrelatie op zeer ernstige wijze misbruikt. Hij vindt pas later de kracht om klacht neer te leggen maar op dat moment is de zaak spijtig genoeg verjaard. * De dader blijkt nog meer jongens in gelijkaardige omstandigheden misbruikt te hebben en zijn vrouw was hiervan op de hoogte. Toch gaan ze omwille van de verjaring vrijuit.

- Jaren later zoekt het slachtoffer nog steeds naar een manier om erkenning te vinden voor wat hem aangedaan is. Hij besluit om zich samen met een vriend naar het huis van de dader te begeven. Het draait uit op een hoogoplopende ruzie. Het echtpaar wordt vermoord, er wordt geroofd en het huis in brand gestoken.
- Niemand betwist de identiteit van de daders van de roofmoorden. Ze worden voor het Assisenhof gebracht dat hen vrijspreekt op basis van een onweerstaanbare drang.

We willen het niet hebben over de uitspraak zelf. De jury heeft een oordeel geveld in eer en geweten, na beluistering van de debatten en pleidooien en in toepassing van de wet. De vraag die ons bezighoudt, is of er gerechtigheid geschied is. Gerechtigheid enerzijds voor het slachtoffer dat een dader geworden is; en anderzijds gerechtigheid voor de dader en medeplichtige die slachtoffer geworden zijn. Maar wanneer kan je zeggen dat er gerechtigheid geschied is? Gerechtigheid is in dit geval misschien meer dan het loutere toepassen van de rechtsregels. Gerechtigheid ontstaat als de rechtsregels zo zijn toegepast dat recht gesproken is en het gerecht als onafhankelijke instantie iedereen (dader, slachtoffer en samenleving) recht gedaan heeft. We hebben lang getwijfeld of we onze bedenkingen zouden opschrijven. Dadertherapeuten die tegen het volksgevoel ingaan en gerechtigheid voor slachtoffers én daders van seksueel misbruik vragen, dat ruikt naar goedpraten en belangenbehartiging ... ? Als dadertherapeuten ervaren we dagelijks hoe belangrijk het gerecht als neutrale instantie is. Slachtoffers moeten er in volle vertrouwen een beroep op kunnen doen als hen onrecht aangedaan is. En in de Heikruiszaak is dat niet gebeurd. Maar ook beschuldigen moeten er vertrouwen in kunnen hebben dat er recht zal gesproken worden. En de vraag is of dat in deze zaak wel gebeurd is. Als dadertherapeuten stellen we echter vast dat de samenleving, de media en de publieke opinie erg betrokken zijn bij dossiers van seksueel misbruik. Het gaat om een ernstig vergrijp dat veel schade aanricht. Juist daarom is een zorgvuldige en rechtvaardige rechtspraak zo belangrijk. Onrecht met onrecht vergelden schept geen recht. Onverantwoordelijkheid (misbruik) wordt niet rechtgezet door een andere onverantwoordelijkheid (wraak). Een gevoel van "zijn verdiende loon" en "hij verdient niet beter" zijn heel begrijpelijk bij slachtoffers die in hun pijn vastzitten, maar het is geen gevoel waarop een samenleving gerechtigheid kan bouwen. Ook de wreedste dictator met bloed aan zijn handen moet tegen de volkswoede beschermd worden om een

rechtvaardig proces te kunnen krijgen. Daarin kunnen op lange termijn alle partijen heling vinden.

Als burger en professioneel betrokkene brengen we alle sympathie voor een slachtoffer dat geen erkenning gekregen heeft voor de aantasting van zijn seksuele integriteit en radeloos op zoek is naar een oplossing voor zijn trauma. Maar vanuit de maatschappij moeten we ons afvragen wat er misgegaan is en hoe dit voorkomen had kunnen worden. Het siert de procureur dat hij tijdens het proces kon toegeven dat het gerecht bij de afhandeling van de misbruikklacht gefaald had. Maar de indruk is in de media ontstaan dat dit een reden kan zijn om de wraakmoorden minder ernstig te bestraffen. Dit is geen gerechtigheid. Dit zou het opstapelen van onrecht zijn. Het lijkt ons meer aangewezen om verder na te denken over hoe het zo verkeerd is kunnen lopen. Twee wettelijke instrumenten hebben ons inziens hier gefaald: de verjaring en de "onweerstaanbare drang".

De verjaring is een billijk instrument. Indien er na verloop van jaren en zonder nieuwe feiten geen veroordeling is, moet iemand een nieuwe kans krijgen. Dat opent een perspectief. Verjaring bestaat voor alle delicten (behalve misdaden tegen de mensheid) en voor seksueel misbruik is er een speciale en billijke regeling (verjaringstermijn begint maar te lopen vanaf de meerderjarigheid van het slachtoffer). Maar er zou een procedure moeten bestaan waarbij na verjaring alsnog schuld en onrecht kan vastgesteld worden zonder dat er nog een straf aan kan verbonden worden. In onze ervaring zou zo'n procedure veel aanslepend leed kunnen oplossen. Het zou ook de stap naar een burgerlijke procedure tot schadevergoeding vergemakkelijken waarvoor de verjaringstermijn immers dertig jaar is. Op deze manier wordt een gerechtelijk onderzoek ook na verjaring nog zinvol. Voor de jongeman die nu vrijgesproken is, had zo'n procedure nog erkenning en schadevergoeding kunnen opleveren. Daarenboven was het gerecht tijdens een onderzoek dan misschien ook op de andere slachtoffers van deze pedofiele dader uitgekomen.

Ten tweede vragen wij ons af of de onweerstaanbare drang zoals hij nu in het Strafwetboek omschreven is, niet aan herziening toe is. De onweerstaanbare drang is immers niet opgenomen als verzachtende omstandigheid maar als overmacht en schuldsluitingsgrond: "... een dwang vreemd aan de persoon van de dader die van buitenaf op hem werkt, een onweerstaanbare drang vreemd aan passies, dronkenschap of intoxicatie". Veel plegers van seksueel misbruik beweren ook dat ze hun daden stellen vanuit een "onweerstaanbare drang die sterker is dan henzelf" ...

Als dadertherapeuten vragen we ons af welke conclusies de maatschappij aan deze vrijspraak wil verbinden. Professor Criminologie Hilde Tubex sloeg onlangs nog alarm, omdat de strenge aanpak van seksuele delinquenten na veroordeling maakt dat velen voor strafeinde kiezen en niet meer vervroegd onder voorwaarden vrijkomen. Dat wil zeggen dat er geen therapie is, geen opvolging, geen kans om onder begeleiding een nieuw leven op te bouwen. Hoe meer daders van seksueel geweld gemarginaliseerd en gestigmatiseerd worden, hoe groter de kans op recidive.

Daders van seksueel misbruik hebben recht op een rechtvaardige berechting. Of om het een beetje provocatief te stellen: daders zijn mensen en wat ze doen is "des mensen". Hoe gruwelijk en ondenkbaar ze ook handelen, het zijn en blijven mensen die recht hebben op menselijke waardigheid. Mensen zijn helaas tot veel in staat. Als samenle-

ving moeten we de uitdaging aangaan om seksueel misbruik in te dijken en uit te ban-
nen. Maar niet door seksueel misbruikers uit de weg te ruimen.

I.T.E.R. Centrum voor Daderhulp
Ninke Duquet
Ina Raymenants
Flip Van Canegem
Els Van Daele
Kris Vanhoeck
Geertje Walravens